

УДК 336.1:351.72(477)
DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v3.2025.8>

Д. В. Кравцов
orcid.org/0009-0005-7588-946X
кандидат юридичних наук, доцент,
викладач кафедри адміністративного права і процесу
Одеського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Останні наукові дослідження. Питання трансформації системи державного фінансового контролю досліджувались у працях таких науковців, як Русіна Ю. О., Маршук О. М., Слаута О. Н., Величко Л. Ю., Галинська К. Ю., Хаблюк О. А., Яцишин С. Р., Гуренко Т. О., Піхоцька М. Р., Колінко А. Є., Давиденко Н. М., О. В. та інших. Так, їхні роботи зосереджені переважно на аналізі правових засад, організаційних механізмів і процедур здійснення контролю у сфері державних фінансів, хоча при цьому питання щодо впливу воєнного стану на діяльність органів фінансового контролю залишається недостатньо розкритим і надає можливість для проведення змістовних наукових досліджень у зазначеній сфері.

Актуальність дослідження. Дослідження особливостей фінансового контролю в умовах воєнного стану є не лише науково значущим, а й практично необхідним для забезпечення стійкості системи державного управління та економічного виживання країни в умовах протистояння військовій агресії, оскільки змістовний науковий аналіз чинних механізмів задає вектор щодо розробки та адаптації нових сучасних інструментів здійснення контролю за розподілом і використанням бюджетних коштів.

Мета дослідження. Метою даного дослідження є комплексне теоретико-прикладне обґрунтування особливостей функціонування системи фінансового контролю в Україні в умовах воєнного стану з акцентом на сучасні інституційні, організаційні та технологічні трансформації, спрямовані на підвищення ефективності, прозорості та підзвітності управління бюджетними ресурсами. Зокрема, дослідження спрямоване на виявлення проблемних аспектів реалізації фінансового контролю в умовах надзвичайних ситуацій, аналіз застосування ризик-орієнтованих підходів, цифрових рішень і міжнародних стандартів, а також розробку практичних рекомендацій щодо удосконалення національної системи фінансового нагляду в кризових умовах.

Виклад основного матеріалу. Жодна держава не може ефективно реалізовувати свою внутрішню й зовнішню політику без наявності у своєму розпорядженні належного фінансового ресурсу, оскільки саме фінанси виступають матеріальною основою функціонування державного апарату, за-

безпечення обороноздатності країни, надання соціальних послуг населенню, підтримки економічної стабільності та інфраструктурного розвитку. Водночас ефективне управління фінансами неможливе без системного контролю за їх рухом. Тому невід'ємним елементом державного управління виступає фінансовий контроль, як структурно-організаційна, так і функціональна категорія, що виконує надзвичайно важливу роль у забезпеченні фінансової дисципліни, законності та результативності використання публічних коштів.

Фінансовий контроль, як правова інституція, належить до категорії галузевого контролю, тобто такого, що здійснюється в окремій сфері державного управління, а саме сфері публічних фінансів. Його головне завдання полягає у забезпеченні належного порядку під час формування, розподілу, перерозподілу та використання фінансових ресурсів держави в межах, визначених законодавством і фінансово-бюджетними регламентами [1]. Такий контроль є критично важливим для забезпечення прозорості, законності та ефективності фінансових операцій на всіх рівнях бюджетної системи.

У юридичній науці термін «контроль» розглядається як ключовий елемент управління, що охоплює спостереження за станом і перебігом соціально-економічних процесів з метою перевірки їх відповідності чинному законодавству, нормативно-правовим актам, фінансовим планам, програмам соціально-економічного розвитку, контрактам, угодам, інвестиційним проектам тощо. У цьому контексті фінансовий контроль постає як форма зовнішнього або внутрішнього спостереження за діяльністю суб'єктів господарювання, органів влади та бюджетних установ із метою виявлення відхилень, помилок або правопорушень, а також вироблення відповідних управлінських рішень щодо усунення виявлених недоліків [2].

Окрім забезпечення своєчасності та точності фінансового планування, контролю за формуванням дохідної частини бюджетів усіх рівнів, нагляду за законністю, ефективністю та цільовим використанням бюджетних асигнувань, попередження й виявлення фінансових порушень і зловживань, забезпечення фіскальної стабільності, фінансовий контроль також виконує превентивну функцію, адже він мінімізує ризики нераціонального вико-

ристання ресурсів, сприяє прозорості бюджетного процесу, забезпечує підзвітність органів виконавчої влади перед суспільством та міжнародними партнерами. В умовах динамічних змін, що зумовлені як економічними трансформаціями, так і зовнішніми викликами, до яких справедливо відносимо воєнні дії, роль фінансового контролю лише зростає.

В умовах воєнного стану в Україні надзвичайно актуальним стає питання посилення контролю за використанням бюджетних коштів, особливо з огляду на суттєве збільшення державних витрат на оборону, допомогу Збройним силам України, відновлення інфраструктури та інші заходи, спрямовані на підтримку національної безпеки. У зв'язку з цим держава запроваджує жорсткіші правила щодо цільового використання публічних ресурсів.

З початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України, яке розпочалося 24 лютого 2022 року, держава опинилася в умовах надзвичайного військово-політичного та соціально-економічного виклику. Воєнна агресія змінила базові параметри функціонування національної економіки, структуру державного управління, механізми реалізації публічної політики, а також істотно вплинула на систему управління державними фінансами. Зміни не могли не позначитися і на організації та практиці фінансового контролю, який у нових реаліях набув особливого значення як інструмент забезпечення фінансової стабільності, раціонального використання ресурсів та запобігання зловживанням. В умовах воєнного стану фінансовий контроль перетворився на важливий фактор забезпечення ефективності державної політики, підтримки міжнародної довіри, контролю над оборонними витратами та гуманітарними програмами.[3] У сучасних умовах фінансової нестабільності, спричиненої збройною агресією, особливої ваги набуває питання ефективного використання бюджетних ресурсів. Науковці одностайно підкреслюють, що результативне фінансове управління в період війни можливе лише за умови суттєвої трансформації системи державного фінансового контролю. Така модернізація повинна передбачати не лише вдосконалення нормативно-правового забезпечення, але й технологічне оновлення підходів до моніторингу, аудиту та звітності.

Зокрема, дослідники Русіна Ю. та Маршук О. зазначають, що у воєнний період на перший план виходить інтеграція цифрових інструментів контролю, які дозволяють здійснювати моніторинг бюджетних витрат у режимі реального часу. Автори акцентують увагу на важливості впровадження прозорих механізмів звітування та аналітики, здатних забезпечити підзвітність на кожному етапі бюджетного процесу, зменшити ризики нецільового використання коштів та підвищити ефективність контролюючих органів у надзвичайних умовах [4, с. 56]. Такі позиції цілком узгоджуються з глобальними тенденціями розвит-

ку державного аудиту та фіскального моніторингу, в яких цифровізація визнається головним напрямом забезпечення прозорості та ефективності управління публічними фінансами.

У контексті функціонування системи державного фінансового контролю в умовах надзвичайної ситуації, викликаній воєнною агресією, важливу роль відіграють інструменти, що забезпечують прозорість і довіру до дій органів влади. Зокрема, вітчизняний науковець Слаута О. Н. наголошує, що своєчасне проведення аудиту використання бюджетних коштів, а також підзвітність результатів такого аудиту є не лише технічними елементами фінансового контролю, а й ключовими чинниками формування суспільної довіри до державної політики в цілому [5, с. 98]. У своїх дослідженнях він підкреслює, що в умовах зростання бюджетних витрат, обумовлених воєнними потребами, прозора і відповідальна фінансова політика стає основою суспільного консенсусу. Відсутність контрольних механізмів або їхня неефективність можуть спричинити втрату легітимності влади, погіршення міжнародного іміджу країни та зниження рівня підтримки з боку донорів. Отже, ми не можемо не погодитися, що своєчасний аудит і повноцінна підзвітність є не лише засобом виявлення та попередження фінансових зловживань, а й важливим інструментом стабілізації державного управління в умовах підвищеної соціальної та економічної напруги.

Так, у зв'язку з воєнною агресією проти України державна бюджетна політика зазнала суттєвих змін, зокрема щодо структури видатків, що підтверджує беззаперечний пріоритет фінансування військових потреб у структурі державного бюджету. Основними напрямками витрат є забезпечення Збройних Сил України (закупівля озброєння, військової техніки, обмундирування тощо), логістична підтримка, модернізація систем зв'язку, медичне забезпечення військовослужбовців, реабілітація поранених, а також фінансування гуманітарних ініціатив таких, як допомога внутрішньо переміщеним особам, відновлення зруйнованої інфраструктури, забезпечення доступу до медицини й освіти в постраждалих регіонах [6].

Крім того, велика увага приділяється підтримці вітчизняного оборонно-промислового комплексу, оскільки потенціал українського сектору оборонного виробництва потребує стабільного фінансування й технологічного оновлення. Отже, переорієнтація державних фінансів на оборонні потреби в умовах війни є не лише вимушеним кроком, але й одним з основних напрямів стратегії національної безпеки, що охоплює як воєнну, так і соціально-гуманітарну сфери.

Комплексний перерозподіл фінансових ресурсів у державі, що обумовлений викликами воєнного часу, вимагає посилення інституційного та процедурного контролю за рухом бюджетних коштів. Та-

кий загальнодержавний підхід, який передбачає перенаправлення значної частини фінансів на потреби оборони, безпеки, гуманітарного забезпечення та відновлення критичної інфраструктури, створює додаткові ризики нецільового, неефективного або незаконного використання коштів. У цьому контексті підвищення ефективності фінансового контролю повинно стати пріоритетом державної політики у сфері публічних фінансів. Йдеться, зокрема, про розширення повноважень контролюючих органів, запровадження постійного моніторингу в режимі реального часу, посилення аудиторського супроводу проєктів, що фінансуються з державного та місцевих бюджетів, а також вдосконалення механізмів внутрішнього контролю в самих розпорядниках бюджетних коштів. Такі заходи дозволять не лише мінімізувати корупційні ризики й запобігти втратам бюджету, а й забезпечити довіру громадськості до дій органів влади, особливо в умовах масштабного залучення міжнародної допомоги та зростання фінансового навантаження на державу [7].

У сучасних умовах розвитку системи публічного управління фінансами спостерігається тенденція до радикального переосмислення традиційних підходів до фінансового контролю. Замість постфактум-контролю, який базується на аналізі вже здійснених операцій і, відповідно, має переважно констатуючий та реактивний характер, дедалі більшого значення набувають інструменти превентивного характеру. Це зумовлено як загальносвітовими тенденціями цифрової трансформації управлінських процесів, так і об'єктивною необхідністю підвищення ефективності контролю за використанням публічних коштів в умовах обмежених ресурсів і високих ризиків, спричинених війною. Превентивний аудит передбачає виявлення потенційних загроз і порушень ще на етапі планування або початкового виконання фінансових операцій, що дозволяє своєчасно втручатися в процес, коригувати управлінські рішення й запобігати втратам. Особливої актуальності цей підхід набуває у випадках фінансування термінових державних програм, гуманітарних проєктів, закупівель для Збройних Сил України, де зволікання з контролем може мати критичні наслідки.

Паралельно з цим зростає значення моніторингу в режимі реального часу, що забезпечується завдяки впровадженню цифрових платформ, інформаційних систем обміну даними між контролюючими та фінансовими органами, автоматизації аналітичних процесів. Такий моніторинг дозволяє не лише оперативно відстежувати цільове використання коштів, а й миттєво реагувати на відхилення від установлених фінансових параметрів або бюджетних зобов'язань. Ще одним перспективним напрямом є впровадження ризик-орієнтованих підходів, що передбачає оцінку ймовірності виникнення фінансових порушень на основі попереднього аналізу історичних даних, сфери ризику, поведінкових

чинників виконавців бюджетних програм тощо. Такий підхід дозволяє концентрувати ресурси аудиторських служб на найбільш критичних напрямках, забезпечуючи ефективніше навантаження системи контролю. Впровадження зазначених сучасних форм і методів контролю дає змогу посилити фінансову дисципліну, забезпечити цільове використання коштів, підвищити довіру суспільства та міжнародних партнерів до фінансової політики держави.

Зазначене впливає з аналізу положень методичних рекомендацій щодо організації внутрішнього контролю в державному секторі України, розроблених на основі національних стандартів і з урахуванням вимог ДСТУ ISO 31000:2018[8], особливу увагу в яких приділено побудові ефективної системи управління ризиками, збору та обробці аналітичної інформації, а також належному документуванню процедур аудиту. Управління ризиками у сфері публічних фінансів в умовах воєнного стану дозволяє своєчасно реагувати на нові виклики, зумовлені нестабільністю, непередбачуваністю рішень, фізичною загрозою майну і персоналу, збоєм логістичних ланцюгів, а також високою ймовірністю нецільового або неефективного використання ресурсів в умовах надзвичайної бюджетної напруги.

У цьому контексті управління ризиками охоплює весь спектр дій, зокрема ідентифікацію загроз, наприклад, ризик втрати активів через бойові дії, затримки постачання, відсутність контролю на тимчасово окупованих територіях, їхню якість та кількісну оцінку, визначення критичності впливу на досягнення поставлених фінансових та управлінських цілей установи, впровадження превентивних заходів, а також розробку антикризових сценаріїв реагування. Моніторинг у реальному часі дає змогу своєчасно виявляти відхилення від запланованих показників, а система резервного фінансування й перенаправлення ресурсів в свою чергу дозволяє мінімізувати наслідки реалізації негативних сценаріїв. В умовах обмеженого часу на прийняття рішень, управління ризиками стає не лише елементом контролю, а й важливим управлінським інструментом стратегічного планування в умовах нестабільного середовища [9].

Застосування ризик-орієнтованого підходу у сфері фінансового контролю в державному секторі особливо важливе в умовах воєнного стану, оскільки він дозволяє не лише здійснювати поточний контроль, але й забезпечити проактивне управління можливими відхиленнями від затверджених бюджетних параметрів. Сутність ризик-орієнтованого підходу полягає у фокусуванні ресурсів і зусиль контролюючих органів на тих сферах, де ймовірність і потенційні наслідки порушень є найвищими. Це досягається шляхом ідентифікації ключових ризиків, оцінки їх критичності, ранжування об'єктів контролю та визначення пріоритетних напрямів аудиту. У практиці державного фінансового управління це означає

перехід від масових перевірок до вибіркового, глибоко аналітичних ревізій, заснованих на попередньому аналізі ризиків. У результаті застосування такого підходу органи державного сектору отримують змогу оперативно реагувати на потенційні порушення, підвищувати цільову ефективність контрольних заходів, запобігати втратам бюджету та формувати культуру фінансової відповідальності.

Не менш важливою складовою сучасної системи фінансового контролю є систематичне збирання, обробка та аналіз аналітичних даних, що формуються в процесі щоденної діяльності державних установ. Ці дані становлять основу для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень, своєчасного виявлення відхилень від запланованих фінансових показників, а також оцінки результативності й ефективності використання бюджетних коштів. У сучасних умовах воєнного стану обсяг та динаміка інформаційних потоків суттєво зростають і відповідно, постає необхідність у впровадженні автоматизованих систем збору даних, інтеграції цифрових інструментів обробки та візуалізації показників, а також забезпеченні міжвідомчого обміну інформацією. Аналітичні дані повинні бути максимально актуальними, повними й достовірними, оскільки саме на їх основі формуються висновки аудиторських перевірок і плануються подальші контрольні заходи [10].

Використання статистичних і прогнозних моделей аналізу дозволяє не лише фіксувати поточний стан бюджетної дисципліни, а й передбачати потенційні порушення та формувати рекомендації для їх запобігання. У перспективі це сприяє підвищенню якості державного управління, зменшенню рівня фінансових ризиків та забезпеченню цільового використання публічних ресурсів.

Документування аудиторських процедур є однією з ключових умов забезпечення прозорості, підзвітності та правової визначеності в системі державного фінансового контролю. У межах сучасного управління публічними фінансами належне ведення аудиторської документації виконує не лише функцію архівування інформації, а й формує доказову базу для подальших дій контролюючих органів, судових розглядів, перевірок донорських фондів і міжнародних аудитів. Якісно підготовлена аудиторська документація містить обґрунтовані висновки щодо ефективності, доцільності та правомірності здійснених фінансових операцій, фіксує ідентифіковані ризики, відображає процедури реагування на виявлені порушення, а також рекомендації щодо їх усунення. Вона повинна бути уніфікованою за структурою, прозорою для перевірки та захищеною від спотворення. Зокрема, у період воєнного стану, коли контрольні заходи можуть проводитись в умовах обмеженого доступу до документів і об'єктів перевірки, належне документування набуває особливої ваги. Наявність детального й стандартизованого аудиторського дос'є підвищує юридичну

значущість аудиторських висновків, дозволяє зменшити ризик оскарження рішень, сприяє підвищенню інституційної довіри до органів контролю з боку громадськості, міжнародних партнерів і суб'єктів господарювання. Таким чином, документування виступає не лише інструментом процедурної чіткості, але й запорукою прозорого, ефективного та підзвітного управління державними ресурсами [11].

Висновок. Узагальнюючи, можна стверджувати, що посилення фінансового контролю в умовах воєнного стану є багатовимірним процесом, який охоплює не лише технічні або організаційні аспекти, а й стратегічне переосмислення функцій державного нагляду за бюджетними ресурсами. Йдеться про впровадження структурних змін в системі управління публічними фінансами, що спираються на принципи ефективності, прозорості та підзвітності. Ці зміни реалізуються, з одного боку, через стандартизацію контрольних процедур відповідно до вимог ДСТУ, які забезпечують єдність підходів до аудиту, управління ризиками, документування та оцінювання результатів, а з іншого боку завдяки активному впровадженню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, включаючи автоматизовані системи моніторингу, електронний документообіг, аналітику в реальному часі.

Важливим чинником є й інституційне зміцнення органів фінансового контролю, посилення кадрового потенціалу, удосконалення процедур взаємодії між контролюючими структурами, а також активізація співпраці з міжнародними партнерами та громадянським суспільством. У сукупності зазначені заходи спрямовуються на формування нової гнучкої, ризик-орієнтованої та здатної ефективно діяти в умовах надзвичайної фінансово-економічної ситуації моделі фінансового контролю.

Література

1. Колпакова Анастасія. Державний фінансовий контроль на сучасному етапі: огляд концептуальних засад. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 2, No. 1, 2023, pp. 9-18 URL: https://www.researchgate.net/publication/367975590_Derzavnij_finansovij_kontrol_na_sucasnomu_etapi_oglad_konceptualnih_zasad
2. М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. *Фінансове право України: навчальний посібник*. Львів: СПОЛІОМ, 2022. 394 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4479/1/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%20%D0%A4%D0%9F%D0%A3%20PDF%2005.04.2022.pdf>
3. Гриджук І. А. Удосконалення регуляторного механізму державного контролю у фінансово-економічній сфері. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 1. с. 1–6. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5c45c021-60e8-471d-9e0d-b5084e783139/content>
4. Русіна Ю. О., Маршук О. М. Напрями вдосконалення контролю за бюджетними коштами в умовах війни. *Фінанси України*. 2023. № 4. С. 47–58.

5. Слаута О. Н. Контроль у сфері державних фінансів в умовах воєнного стану. *Економічна безпека держави*. 2023. № 2(11). с. 95–103.

6. Деякі питання здійснення державного фінансового контролю в умовах воєнного стану. Постанова Кабінету Міністрів України. від 07.05.2022 р. № 561. Офіційний веб портал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/561-2022-п#Text>

7. Петричук М. В. Поняття та основні завдання державного фінансового контролю. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 476–479. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/115>

8. Про затвердження Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних [...] Мінфін України; Наказ, Рекомендації від 14.09.2012 № 995 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0995201-12#Text>

9. Колінько А. Є. Державний фінансовий контроль в Україні: стан та напрями удосконалення. Репозитарій ОНУ імені І. І. Мечникова. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2e04fe8d-a8c7-463b-8b0a-0b87844271b4/content>.

10. Колпакова А. Державний фінансовий контроль на сучасному етапі: огляд концептуальних засад. *International Science Journal. Economics & Finance*. Vol. 2, No. 1, 2023, pp. 9–18. URL: <https://isg-journal.com/isjmef/article/view/263>

11. Жидовська Н., Петришин Л. Сучасні підходи до державного фінансового контролю як інструменту забезпечення ефективного використання бюджетних ресурсів. *Економіка та суспільство*, (62/2024). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3892>

Анотація

Кравцов Д. В. Особливості здійснення фінансового контролю в умовах воєнного стану: загальна характеристика. – Стаття.

У статті здійснено ґрунтовний аналіз трансформаційних процесів у системі фінансового контролю України, що стали особливо актуальними в умовах запровадження воєнного стану. Так, нами висвітлено системні зміни в інституційному та процедурному устрої контролюючих органів, що обумовлені необхідністю оперативного реагування на динамічні бюджетні потоки, кризові явища у фінансово-економічній сфері та підвищений рівень ризиків нецільового використання публічних коштів.

Так, у центрі уваги перебувають новітні підходи до фінансового контролю, які передбачають переорієнтацію з традиційної моделі постфактум-оцінювання на інноваційні форми, зокрема превентивний аудит, цифровий моніторинг у режимі реального часу, ризик-орієнтовані перевірки. Детально проаналізовано роль внутрішнього контролю як базового елементу управлінської системи, що забезпечує своєчасне виявлення та нейтралізацію потенційних загроз у сфері використання бюджетних ресурсів. Окрему увагу приділено питанням управління ризиками, зокрема їх ідентифікації, оцінці та мінімізації, що є ключовим інструментом підвищення ефективності функціонування контролюючих структур у кризових умовах. Також висвітлено значення аналітичної звітності й документування процедур аудиту, що забезпечують юридичну стійкість контрольних дій та сприяють зміцненню довіри з боку громадськості та міжнародних партнерів.

У ході дослідження обґрунтовано доцільність і стратегічну необхідність подальшого вдосконалення нор-

мативно-правового забезпечення системи фінансового контролю, зміцнення кадрового потенціалу контролюючих органів, а також модернізації їх матеріально-технічної бази, що є ключовими передумовами забезпечення належного рівня прозорості, підзвітності та оперативного реагування в умовах зростаючих воєнних і фінансових загроз.

Запропоновані у статті підходи можуть слугувати основою для формування нової концепції фінансового контролю, адаптованої до надзвичайних умов, а самі результати дослідження можуть бути впроваджені в практику розробки й реалізації державної фінансової політики, зокрема у сфері публічного аудиту, моніторингу ефективності витрат та забезпечення цільового використання бюджетних коштів в умовах кризових ситуацій, що мають системний характер.

Ключові слова: фінансовий контроль, воєнний стан, бюджетні кошти, превентивний аудит, моніторинг у реальному часі, управління ризиками, публічні фінанси.

Summary

Kravtsov D. V. Features of financial control under martial law: general characteristics. – Article.

The article provides a thorough analysis of the transformation processes in Ukraine's financial control system, which have become particularly relevant in the context of the introduction of martial law. We highlight systemic changes in the institutional and procedural structure of regulatory bodies, which are driven by the need to respond quickly to dynamic budget flows, crises in the financial and economic sphere, and increased risks of misuse of public funds.

The focus is on the latest approaches to financial control, which involve a shift from the traditional model of post-factum assessment to innovative forms, in particular preventive audit, real-time digital monitoring, and risk-oriented checks. The role of internal control as a basic element of the management system, which ensures the timely detection and neutralization of potential threats in the use of budget resources, is analyzed in detail. Special attention is paid to risk management issues, in particular their identification, assessment, and minimization, which is a key tool for improving the effectiveness of control structures in crisis conditions. The importance of analytical reporting and documentation of audit procedures is also highlighted, which ensure the legal stability of control actions and contribute to strengthening trust on the part of the public and international partners.

The study substantiates the expediency and strategic necessity of further improving the regulatory and legal framework of the financial control system, strengthening the human resources of control bodies, and modernizing their material and technical base, which are key prerequisites for ensuring an adequate level of transparency, accountability, and rapid response in the context of growing military and financial threats.

The approaches proposed in the article can serve as a basis for the formation of a new concept of financial control adapted to emergency conditions, and the results of the study can be implemented in the practice of developing and implementing state financial policy, in particular in the field of public audit, monitoring the effectiveness of expenditures, and ensuring the targeted use of budget funds in crisis situations of a systemic nature.

Key words: financial control, martial law, budget funds, preventive audit, real-time monitoring, risk management, public finances.